

Carmen Brouwer & Iris Kole

‘We moeten vechten om onze verhalen onder de aandacht te krijgen’

Interview met Liang de Beer

Fotograaf: Laura Cnossen

Liang de Beer (1988) is schrijver en redacteur. De Beer studeerde geschiedenis aan de Radboud Universiteit in Nijmegen en de Universiteit Leiden en is werkzaam als strategisch adviseur. Haar missie is om – in uiteenlopende rollen – een podium te creëren voor de verhalen van gemarginaliseerde stemmen. De Beer is samensteller van het nog te verschijnen werk Modelverhalen (2024), een bundel met verhalen, essays en gedichten van Nederlandse en Vlaamse schrijvers met wortels in Azië. De beleving van de (westers-)Aziatische identiteit is een centraal thema in haar werk. Ze werkt momentaal aan haar debutroman Zoeken naar Wery, een fictieve reconstructie van het leven van de eerste vrouw van haar opa.

Wie een kijkje neemt op je website komt een waaier aan verschillende klussen tegen: curatie van een pan-Aziatische boekencollectie bij de Openbare Bibliotheek Amsterdam, schrijver van de nieuwsbrief 'Post Komkommertje' en programmamaker van Pan Asian Stories, een kweekvijver voor de verhalen van Aziatisch-Nederlandse creatieven. Hoe komt deze gevarieerde lijst tot stand?

Ik heb uiteenlopende interesses in cultuur, feminisme, geschiedenis en specifiek koloniale geschiedenis. Daarnaast zie ik ook een rode draad in mijn werkwijze. Ik houd ervan om nieuwe concepten voor projecten uit te denken en daarvoor mensen bij elkaar te brengen. Ik ben momenteel bijvoorbeeld bezig met het samenstellen van een bundel: *Modelverhalen*. Dit zijn verhalen van Nederlandstalige auteurs met wortels in Azië, waarin ze onder andere reflecteren op identiteitsvorming en de samenleving van nu. Bij dit project komt veel kijken: van het maken van een concept en het uitnodigen van een diverse groep schrijvers, tot redactie en samenstelling.

Wat was de aanleiding voor het samenstellen van *Modelverhalen*?

Er was niet één duidelijke aanleiding. Het was meer het proces van zaadjes die werden geplant door de jaren heen. De laatste jaren merk ik dat er meer aandacht komt voor de vraagstukken waar de Aziatische gemeenschap mee worstelt, onder andere door het debat over de erfenis van het kolonialisme. In Nederland was een belangrijk moment het verschijnen van het boek *De bananengeneratie* (2019) van Pete Wu. Sindsdien zijn er campagnes geweest zoals *Stop Hanky Panky Shanghai* en recent is een onderzoek verschenen naar discriminatie jegens Aziatische mensen. Het gaat dus om een bredere ontwikkeling waar *Modelverhalen* op aansluit.

Daarnaast was het zien van een show van de Amerikaanse comedian Ali Wong voor mij een belangrijk moment. Zij was voor mij een voorbeeld uit de populaire cultuur van een uitgesproken en soms grofgebekte Aziatische vrouw. Ze voldoet niet aan het stereotype en toont daarmee dat je als Aziatische vrouw ook heel harde humor kunt hebben of super seksueel en gevat kunt zijn. Wong laat zien dat Aziatische mensen niet binnen bepaalde hokjes te plaatsen zijn en daar wilde ik meer voorbeelden van gaan verzamelen. In het Verenigd Koninkrijk was er al een bundel gepubliceerd die dit deed, *East Side Voices* (2022). Hierdoor geïnspireerd wilde ik met *Modelverhalen* een bundel maken die hetzelfde doet voor de Aziatische gemeenschap in Nederland.

*Ali Wong laat zien dat
Aziatische mensen niet
binnen bepaalde hokjes te
plaatsen zijn en daar wilde
ik meer voorbeelden van
gaan verzamelen*

In de beschrijving van de bundel staat de term ‘modelminderheid’. Wat wordt hier precies mee bedoeld?

‘Modelminderheid’ is een label dat vaak op Aziatische mensen wordt geplakt. De term is afkomstig uit het Angelsaksisch taalgebied en komt voort uit het idee dat er ‘goede’ en ‘slechte’ migranten zijn. Aziaten zijn volgens dit stereotype hoogopgeleide, harde werkers. Oftewel, deze groep vormt het model of het voorbeeld voor andere gemarginaliseerde bevolkingsgroepen. Deze stereotypen zorgen ervoor dat verschillende migrantengroepen tegen elkaar worden uitgespeeld. Aziatische migranten internaliseren dit model ook vaak, waardoor ze het gevoel hebben aan hoge verwachtingen te moeten voldoen.

Bovendien werkt het idee van een modelminderheid als rookgordijn. In de Nederlandse media wordt vaak erg algemeen gesproken over ‘Aziatische migranten’, dit verhult dat het om mensen gaat die onderling uiteraard heel verschillend zijn. Met *Modelverhalen* probeer ik dit zichtbaar te maken door verschillende verhalen samen te brengen, onder andere verhalen die het idee van de modelminderheid juist kritisch bevragen.

*Het idee van een
modelminderheid werkt
als rookgordijn*

Zaten er tussen die verschillende bijdragen ook verhalen die jou hebben verbaasd?

Niet zozeer één specifiek verhaal, maar de bundel op zich deed me bewust worden van mijn eigen impliciete vooroordelen. Ik kom uit een bepaalde hoek van de gemeenschap, mijn familie heeft Chinees-Indische wortels. Hierdoor is ook mijn blik beperkt. Ik had op den duur bijvoorbeeld een lijst met auteurs voor de bundel en toen kreeg ik van iemand de vraag of ik al een Indonesische stem had opgenomen. Ik realiseerde me dat ik veel mensen ken met wortels in Indonesië, maar nog niemand die Indonesisch is en nu in Nederland woont en werkt. Ik vond het verder lastig om te bepalen waar ik de grens moest trekken bij het samenstellen. Ik richt me nu voornamelijk op Oost-Azië en Zuidoost-Azië, daarmee neem ik een heel groot deel van Azië dus niet mee. Voortdurend werd ik geconfronteerd met de vraag: wat is precies Aziatisch? Ik had eerst een begeleidende tekst gemaakt waarin stond dat wij ‘Aziatische schrijvers’ zijn, maar toen bedacht ik me dat we in plaats daarvan Nederlandse schrijvers met een Aziatische achtergrond zijn. Het samenstellen is zo een continue zoek- en ontdekkings-tocht.

Met deze bundel creëer je ruimte voor Nederlandse schrijvers met een Aziatische afkomst. Hoe is het volgens jou in Nederland gesteld met de aandacht en ruimte voor Aziatische stemmen in de culturele of publieke arena?

Het wordt beter. Er is momentum, maar we moeten de ruimte voortdurend afdwingen. Discriminatie richting Aziaten wordt in Nederland vaak niet als een probleem herkend en daarom is er ook geen geld om dit probleem aan te pakken. Het is bijvoorbeeld

nog steeds moeilijk om subsidies aan te vragen voor projecten hierover of om er beleid voor te maken. We moeten dus vechten om ruimte te maken voor verhalen van Aziatische stemmen en om deze onder de aandacht te krijgen, onder andere verhalen over de discriminatie richting Aziaten. Dat vechten doet iedereen op een andere manier. Mijn werkwijze is om een podium te creëren op een positieve maar kritische manier, maar ik zie ook zeker de meerwaarde van andere werkwijzen, zoals actievoeren, deelnemen aan een talkshow of het maken van beleid. Uiteindelijk ligt hierachter hetzelfde standpunt: we hebben verhalen om te vertellen en daar mag ruimte voor zijn.

Heb je een aantal voorbeelden van deze verhalen voor onze lezers?

Kijk alleen al naar de literatuur die we vroeger 'koloniale' of Indische literatuur noemden. Een nieuwe generatie vindt haar weg hier: ik ben groot fan van de historische fictie van Dido Michielsen, naast non-fictie schrijvers als Suze Zijlstra en Reggie Baay die de schaduwkanten van de geschiedenis persoonlijk maken. Dichters als Ellen Deckwitz en Robin Block geven een nieuwe interpretatie vanuit de blik van de derde generatie. Ook kijk ik heel erg uit naar de debuutroman van Lara Nuberg.

Als we het hebben over verhalen vertellen: naast rollen als programmamaker, samensteller of redacteur ben je ook zelf schrijver. Is dat iets wat er bij jou al vroeg in zat?

Ja en nee, schrijven was voor mij zeker geen rechttoe rechtaan proces. Ik heb altijd van lezen gehouden, en als kind schreef ik mijn eerste verhaaltjes al. Mede daarom ben ik geschiedenis gaan studeren. Mijn studie was erg 'literatuur-heavy', ik moest veel lezen en schrijven. Na mijn scriptie was ik daar zo klaar mee dat ik me voornam om nooit meer iets te schrijven dat langer is dan een A4'tje. Ik ben toen gaan werken in heel andere sectoren en de liefde voor het lezen en schrijven vond ik enkele jaren geleden pas weer terug. Het startpunt daarvoor was een boekenclub die ik in 2018 met een groep oprichtte die elkaar via-via van Twitter kende. Op aanmoediging van een collega ben ik toen in 2019 de schrijversacademie gaan volgen naast m'n werk. Ik volgde daar onder andere vakken over het schrijven van romans en korte verhalen, maar bijvoorbeeld ook over sciencefiction. Door een combinatie van veel beschikbare tijd door corona en positieve feedback van docenten, werd schrijven een serieuze hobby.

Die hobby heeft ertoe geleid dat je nu bij Uitgeverij Chaos bezig bent met je debuutroman *Zoeken naar Wery*. Waar gaat het boek over?

Het schrijven van dit boek verloopt bepaald niet in een rechte lijn. Het project is een aantal keer van vorm veranderd. In het begin dacht ik: ik ga als historicus niet ook nog eens een historische roman schrijven. Ik wilde daarentegen speculatieve fictie schrijven, een verhaal met een dystopisch element. Nu ben ik bijna twee jaar verder en wordt het toch een

Mijn roman gaat over wat je als vrouw zonder stem nalaat in de geschiedenis

historische roman. Ik schrijf een fictieve reconstructie van het leven van de eerste vrouw van mijn opa. Het gaat over wat je als vrouw zonder stem nalaat in de geschiedenis. Specifiek als vrouw in het Batavia van de jaren twintig en dertig die niet het maatschappelijk vastgestelde pad bewandelde. Naast dat de roman wordt gevormd door een fictieve reconstructie, laat ik mensen aan het woord die haar gekend hebben in de vorm van getuigenissen. Het is fictief, maar het gaat wel degelijk over wat je van iemand te weten kunt komen en wat dat zegt over onze geschiedschrijving.

Het is dus fictie, maar in de aanleiding zit een stukje realiteit. Hoe kwam je dit verhaal op het spoor?

In mijn jeugd was het bekende verhaal dat mijn opa mijn oma ontmoette en dat ze samen elf kinderen kregen. Ik kwam er pas enkele jaren geleden achter dat mijn opa daarvoor al eerder getrouwd was en gescheiden. Over deze eerste vrouw gingen geruchten rond, zo zou ze zijn vreemdgegaan met haar neef of ze zou geen kinderen willen – een anomalie in die tijd. Deze vrouw interesseerde me en ik ging me verder in haar verdiepen. Ik vond drie stukjes informatie over haar: haar naam, Wery, een foto en een vermelding van de eerste vrouw op de trouwakte van mijn grootouders. De rest van haar verhaal ben ik er toen bij gaan bedenken. Dit heeft als resultaat dat ik in het boek met allerlei verschillende mogelijke verhaallijnen speel rondom haar leven. Misschien zijn de geruchten over haar neef bijvoorbeeld wel bedacht om haar zwart te maken, zodat zij en mijn opa makkelijker konden scheiden.

Dit denken vanuit het leven van Wery leverde voor mij interessante nieuwe ideeën en inzichten op. Op den duur kwam ik bijvoorbeeld op de gedachte: was mijn opa de *bad guy*? Het is best stom als je zou scheiden omdat je vrouw bijvoorbeeld geen kinderen kán krijgen. Maar misschien komt er wel een kleindochter van Wery naar voren als het boek eenmaal gepubliceerd is, en kom ik erachter dat het verhaal heel anders is gegaan. Dat zou ik best grappig vinden.

Zoals je zelf aangeeft, wilde je het boek eerst vanuit het genre speculatieve fictie insteken. Had je al eerdere ervaringen met dit genre?

Ja, dit boek is een uitwerking van eerdere verhalen die ik heb geschreven. Een daarvan verscheen in *De komeet* (2023), een bundel met speculatieve verhalen. De aanleiding voor dat stuk was de vraag: heb je als Nederlander van kleur een toekomst in Nederland en zo niet, wat ga je dan doen? Waar kun je dan naartoe? Ik had ooit een gesprek met mijn moeder waarin zij die vraag stelde. Daar ben ik mee gaan spelen. Wat zou er gebeuren als je terug naar Indonesië

*Sciencefiction wordt toch
vooral door witte,
mannelijke auteurs
geschreven, die vaak een
dystopisch sausje gooien
over dingen die mensen
van kleur hebben
meegemaakt in het
verleden*

migreert nadat je familie daar honderd jaar weg is geweest? Het mooie aan *De komeet* was om allerlei van dit soort dystopische verhalen van schrijvers van kleur bij elkaar te brengen, allemaal met een ander perspectief. Sciencefiction wordt toch vooral door witte, mannelijke auteurs geschreven, die vaak een dystopisch sausje gooien over dingen die mensen van kleur hebben meegemaakt in het verleden. Het is mooi om te zien dat in een dergelijke bundel ook mensen van kleur de arena van dit genre betreden.

Je schrijft dus vaker over je familie en hun afkomst, waardoor er bepaalde pijlers van je eigen identiteit terugkomen in je werk. Is dit een bewuste keuze?

Het heeft eigenlijk vooral te maken met het feit dat er bij mij in de familie veel verhalen zitten. Ik kom uit een heel grote familie met allemaal gekkigheden, wat veel voer levert voor de verbeelding. Desondanks schrijf ik niet alleen over Chinees-Indische thema's. Ik ben bijvoorbeeld ook bezig met een verhaal op vers gesitueerd in de late Romeinse tijd, gewoon omdat ik wilde kijken of zoiets me zou lukken. Aan de Nederlandse kant van mijn familie zitten trouwens ook nog meer dan genoeg interessante verhalen, maar daar kom ik vast nog weleens aan toe.